

В И С Ш А Д В О К А Т С К И С Ъ В Е Т

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е
на Висшия адвокатски съвет
по к. д. N 7/98

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По направеното искане на група народни представители от XXXVIII Народно събрание за установяване на противоконституционност на параграф 20 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (Д. в., бр. 21/1998), с който се създава чл. 349, ал. 2 и ал. 3 НПК, Висшият адвокатски съвет изразява следното становище.

ОТНОСНО ЧЛ. 349, АЛ. 3 НПК.

Съгласно нормата на чл. 349, ал. 3 НПК, "касационната инстанция може да не образува касационно производство в случаите, когато: 1. е наложено наказание лишаване от свобода до една година или друго, по-леко наказание; 2. е присъдено обезщетение поотделно до 600 000 лв.; повторно обжалваната присъда за утежняване положението на подсъдимия е същата, еднаква или по-благоприятна за него от веднъж отменената по същото искане".

Разпоредбата на чл. 349, ал. 3 НПК противоречи на чл. 121, ал. 1 от Конституцията на Република България, според който "съдилищата осигуряват равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес".

Разпоредбата на чл. 349, ал. 3 НПК дава възможност на касационната инстанция (в неясен състав и с неясен акт, но в отсъствие на страните) да откаже достъп до касационна проверка на присъдата по свое усмотрение.

В наказателно-процесуалната доктрина никога не е съществувало съмнение относно обстоятелството, че равенството на гражданите в съдебния процес изисква във всички случаи и равни възможности за атакуване на съдебния акт.

Възможността да се получи правосъдие чрез институционален контрол върху присъдата не може да зависи от усмотрението на определен орган във всеки конкретен случай, а следва да почива на ясни законови критерии, еднакви за всички граждани. Такива критерии чл. 349, ал. 3, т. 1 НПК не въвежда. Във визираните в чл. 349, ал. 3, т. 1 НПК хипотези достъпът до касация се решава от предварителното (предхождащо съдебното заседание) усмотрение (преценка) на касационната инстанция.

Основен принцип в наказателния процес е принципът на законността. Нормата на чл. 349, ал. 3, т. 1 НПК въвежда принципа на целесъобразност в производството пред касационната инстанция, като дава възможност на касационната инстанция, без да образува производство, да откаже достъп до касация на определени граждани в зависимост например от наложеното им наказание. Така се въвежда различен режим на подсъдимите, които са осъдени за едни и същи престъпления – т. е. подсъдимият, който е получил по-ниско наказание, има по-малко

права от подсъдимия, който е получил по-високо наказание, за едно и също престъпление. Създава се и възможност по едно и също дело за одного от подсъдимите да се прецени да бъде допусната касационна проверка, а за останалите - не.

В наказателно-процесуалната теория е утвърдено разбирането, че "равенството на гражданите в наказателния процес обаче изисква във всички случаи а). възможността за поставяне в по-благоприятен режим или в по-неблагоприятен режим да съществува еднакво за всички граждани б). различията в процесуалния режим да не се определят от усмотрението на съответния орган, а от определени обективни основания, свързани с вземане на мерки за правилното и успешно протичане на процеса..." (С. Павлов, Наказателен процес на НРБ, НИ, 1979, с. 133).

Като поставя гражданите в неравно положение по повод достъпа им до касационен контрол на присъдата, нормата на чл. 349, ал. 3 НПК нарушава принципа, заложен в чл. 121, ал. 1 от Конституцията на Република България.

А като допуска касационен контрол на присъдата по целесъобразност, чл. 349, ал. 3 НПК нарушава и равенството на гражданите пред закона, провъзгласено от чл. 6 от Конституцията на Република България.

ОТНОСНО ЧЛ. 349, АЛ. 2 НПК

Разпоредбата на чл. 349, ал. 2 НПК изключва от касационен контрол (от правомощията на третата съдебна инстанция) присъдите, по които е наложено наказание глоба до 500 000 лева.

1. Разпоредбата на чл. 349, ал. 2 НПК противоречи на чл. 119 от Конституцията на Република България, с който е регламентирано триинстанционното производство, защото при хипотезата на чл. 349, ал. 2 НПК производството ще стане двуинстанционно.

2. Разпоредбата на чл. 349, ал. 2 НПК противоречи на чл. 6 от Конституцията на Република България, тъй като в зависимост от наложеното наказание подсъдимите по различни дела за едно и също престъпление ще получат или няма да получат достъп до касационна проверка на присъдата.

3. Разпоредбата на чл. 349, ал. 2 НПК противоречи на равенството на страните, прогласено от чл. 121 от Конституцията на Република България, тъй като създава възможност по едно и също дело подсъдимите да имат различни права – в зависимост от наложеното им наказание едни от тях ще имат право на касационна проверка на присъдите, а други – не, включително ако деянието е извършено в съучастие.

4. Разпоредбата на чл. 349, ал. 2 НПК противоречи на чл. 124 от Конституцията на Република България, според който Върховният касационен съд осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

С нормата на чл. 349, ал. 2 НПК се ограничават правомощията на Върховния касационен съд, чийто контрол ще се извършва само в зависимост от наложеното на подсъдимия наказание. Така касационният контрол няма да осъществи

предназначението си според Конституцията на Република България - да упражнява върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите спрямо всички граждани.

Без върховен надзор за точното и еднакво спазване на законите спрямо всички граждани би останало без гаранции и провъзгласеното в чл. 6 от Конституцията на Република България равенство на гражданите.

С оглед на изложените съображения Висшият адвокатски съвет счита, че параграф 20 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (Д. в., бр. 21/1998), с който се създава чл. 349, ал. 2 и ал. 3 НПК, противоречи на Конституцията на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /

С/ (Тодор Бурилков)
